

18 jaar... en dan?

Wat verandert er als je 18 wordt?

Rondom meerderjarigheid moeten een aantal zaken geregeld worden. Om problemen te voorkomen, is het belangrijk dat dit tijdig gebeurt: soms zelfs al ruim vóór het bereiken van de 18-jarige leeftijd! Als iemand 18 jaar wordt, is hij voor de wet volwassen. Dat houdt in, dat er verschillende regelingen veranderen/stoppen en dat je voor de wet meerderjarig, dus 'beslissingsbevoegd' bent.

Veranderingen bij meerderjarigheid van uw kind

- De uitkering van de *kinderbijslag* stopt.
- Jongeren vallen qua ziektekosten niet meer onder hun ouders en moeten zelf een *ziektekostenverzekering* afsluiten (indien zij niet gemoedsbezwaard zijn).
- Indien nodig moet *zorgtoeslag* aangevraagd worden (via www.belastingdienst.nl of www.toeslagen.nl of via tel. 0800 0543).
- *Rechtsbescherming* wordt geadviseerd; daarover worden de volgende maatregelen in deze brochure kort behandeld: curatele, bewind en mentorschap.
- Als zorg wordt ingekocht met een *persoonsgebonden budget (PGB)*, wordt uw kind zélf budgethouder, tenzij wettelijke vertegenwoordiging geregeld is.
- Bij een WLZ-indicatie wordt een *eigen bijdrage* gevraagd vanaf de 18-jarige leeftijd (deze wordt berekend door het CAK). (zie www.hetcak.nl).
- Ook *Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten)* moet tijdig aangevraagd worden (zie www.rijksoverheid.nl/wajong).
- Vanaf 2015 is de *Participatiewet* in werking getreden en dat houdt in dat er één regeling komt voor mensen met een beperking die een opstap naar de arbeidsmarkt nodig hebben. Voorheen was deze nog verspreid over drie regelingen: de WWB (Wet werk en bijstand), de Wsw (de Wet sociale werkvoorziening) en de Wajong voor mensen met arbeidsvermogen.
- *Waskosten* worden in rekening gebracht als de jongere in een instelling woont.
- Uw kind ontvangt een *donorformulier* en moet dit ingevuld retourneren.
- Uw kind heeft *stemrecht*.

Veranderingen bij meerderjarigheid

1. *Wettelijke vertegenwoordiging en bescherming*
2. *Kinderbijslag, ziektekostenverzekering, toeslagen*
3. *Regelgeving en geldzaken*
4. *Werk en inkomen*

1. Wettelijke vertegenwoordiging en bescherming

Minderjarige kinderen mogen vaak niet zelfstandig officiële handelingen verrichten, zoals een handtekening zetten of een gerechtelijke procedure voeren. Als u gezag heeft over een kind, bent u de wettelijk vertegenwoordiger. U voert deze handelingen dan uit namens het kind. Is het kind jonger dan 14 jaar, dan bent u ook wettelijk

aansprakelijk voor wat het kind doet. Bijvoorbeeld als hij schade aanricht. Bij een kind tussen de 14 en 16 jaar hangt het van de situatie af of u aansprakelijk bent en vanaf 16 jaar is een kind zelf aansprakelijk. Heeft u gezag over een kind, dan bent u onderhoudsplichtig tot het kind 21 jaar wordt. Met 18 jaar wordt het kind meerderjarig, maar daarna geldt een verlengde onderhoudsplicht van 3 jaar. Dat betekent dat u de kosten voor de verzorging en studie van het kind moet betalen. Ook als ouder zonder gezag heeft u een onderhoudsplicht.

Casuïstiek

Cornelis is een 20-jarige jongen met een licht verstandelijke beperking. Hij heeft geen vrienden, behalve op zaterdagavond. Dan deelt hij na de jeugdvereniging van de kerk sigaretten uit en daarom noemt hij hen zijn vrienden. Ook mogen zij gebruikmaken van zijn mobiele telefoon. Hij drinkt bier in een café en rookt erg veel. Hij merkt dat zijn geld snel opgaat. Zijn ouders zijn ten einde raad. Telkens belooft hij hen 'beterschap', maar hetzelfde patroon blijft bestaan.

Naomi is een 40-jarige vrouw met een matig verstandelijke beperking. Zij heeft altijd bij haar ouders gewoond. Nadat vader is overleden, bleven moeder en dochter samenwonen. Zij hadden gezelligheid aan elkaar en de tijd verstreek. Toen overleed ook moeder en was er ineens een probleem: waar kon Naomi wonen? Ze wilde niet bij Adullam wonen, want daar was geen tv. Eén broer gaat nog naar een kerk en voor de zussen maakt het niet uit of Naomi binnen een identiteitsgebonden organisatie zou gaan wonen of niet: als er maar goed voor haar gezorgd wordt. Als haar ouders in hun leven de broer als mentor zouden hebben aangesteld, zou hij beslissingsbevoegd zijn geweest en in de lijn van Naomi's opvoeding hebben kunnen handelen.

Wat kunt u met bovenstaande?

Als iemand 18 jaar wordt, is hij voor de wet volwassen; dat is voor de wet meerderjarig, dus 'beslissingsbevoegd'.

Er bestaan drie vormen van wettelijke vertegenwoordiging:

Een **mentor** neemt beslissingen op het persoonlijke vlak: over verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding, waar iemand gaat wonen en/of dagbesteding krijgt. Hij kan inzage krijgen in het medisch dossier van de cliënt. De mentor gaat niet over geldzaken.

Een **bewindvoerder** beheert bepaalde goederen en/of het geld van de cliënt. Daarmee wordt voorkomen dat de cliënt bijvoorbeeld zijn huis verkoopt of grote aankopen doet, of uitgaven heeft die hij niet kan betalen. Mocht dat toch gebeuren, dan is de koop/verkoop niet rechtsgeldig en kan deze dus teruggedraaid worden. Een bewindvoerder neemt geen beslissingen op het persoonlijke vlak en mag het medisch dossier van de cliënt niet inzien.

Een **curator** behartigt de financiële én persoonlijke belangen van de cliënt. Hij is dus eigenlijk zowel mentor als bewindvoerder. Het is de meest vergaande vorm van vertegenwoordiging, waarbij de cliënt bijna geen eigen beslissingen meer mag nemen. Volgens de wet is hij handelingsonbekwaam.

Kijk voor meer informatie op: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/curatele-bewind-en-mentorschap>.

Uitleg casuïstiek Cornelis en Naomi

Het is voor Cornelis noodzakelijk dat bewind wordt ingesteld ter bescherming, zodat hij een vast bedrag per maand kan uitgeven. Dit vraagt u aan bij de kantonrechter.

Als voor Naomi mentorschap zou zijn geregeld, was de keus van de mentor doorslaggevend geweest. Uiteraard blijft er ruimte bestaan voor de wens van de cliënt, maar die is beperkt omdat hij de consequenties van de keuze niet kan overzien.

Aanvragen

Een verzoekschrift voor curatele, bewind of mentorschap kan via een aanvraagformulier ingediend worden. Deze formulieren zijn te vinden op www.rijksoverheid.nl en www.rechtspraak.nl > Naar de rechter > Curatele, bewind en mentorschap > Formulieren. Ook zijn de formulieren op te vragen bij de griffie van de rechtbank in uw omgeving.

Wanneer

Het duurt ongeveer zes tot twaalf weken voordat de kantonrechter een beslissing heeft genomen. Als u een verzoekschrift indient drie maanden vóór het bereiken van de 18-jarige leeftijd, dan kan de wettelijke vertegenwoordiging ingaan op het moment dat de jongere 18 jaar wordt. Een aanvraag tijdens minderjarigheid kan alleen door de ouders of voogd gedaan worden én als te verwachten is dat een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig wordt in dezelfde toestand zal verkeren als tijdens zijn minderjarigheid.

Medische verklaring en rapporten

Voor de aanvraag van wettelijke vertegenwoordiging is een medische verklaring van een deskundige nodig, waaruit de grond voor de aanvraag blijkt. Ook andere rapporten of verslagen waaruit blijkt dat de betrokkene zijn eigen belangen niet kan behartigen, kunnen de aanvraag ondersteunen.

Kosten

Voor de behandeling van de aanvraag moet griffierecht betaald worden. De griffierechten zijn te vinden op de webpagina <http://www.rechtspraak.nl/Procedures/Tarieven-griffierecht/Pages/default.aspx>. Het is een bijdrage in de kosten voor de rechtspraak. De aanvrager betaalt. Pas na betaling wordt het verzoek in behandeling genomen.

Niet-wettelijke vertegenwoordiging

Naast de verschillende vormen van wettelijke vertegenwoordiging zijn er nog andere vormen van vertegenwoordiging:

- persoonlijk gevolmachtigde;
- zaakwaarneming.

Advies Adullam

Adullam adviseert ouders om bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd van hun kind(eren) met een verstandelijke beperking bewindvoering en/of mentorschap te regelen. Bespreek tijdig met de broers en zussen welke maatregel getroffen gaat worden en betrek hen in uw keuze. Stel hen als tweede bewindvoerder of mentor aan, zodat u samen beslissingen neemt. De zorgconsulent wil u hierbij eventueel ondersteunen.

Waarom adviseert Adullam dit?

Ouders kennen de sterke en zwakke kanten van hun kinderen en 'hoe' zij denken. Of dat in de lijn van de opvoeding is, of dat men het niet zo krap neemt, mogelijk dus ook voor degene die niet voor zijn eigen belangen kan opkomen. Wie van de broers of zussen de meeste 'feeling' met uw kind heeft, hoeft niet per se het oudste kind te zijn. Het is een grote stap, maar het geeft ook rust als weloverwogen de keus is gemaakt wie de belangen van broer of zus op zich neemt als vader en/of moeder het (ineens) niet meer kunnen. De bewindvoerder en/of mentor is ook aanspreekpunt op de voorziening waar uw kind zorg ontvangt en wordt zo dus betrokken bij de gang van zaken.

Medische beslissingen

Voordat met een behandeling of ingreep begonnen kan worden, is voor alle beslissingen op het gebied van verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding toestemming nodig van de cliënt. Basisvoorwaarde voor iedere vorm van hulpverlening en medisch handelen is het toestemmingsvereiste van de patiënt/cliënt. Dit is vastgelegd in de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO), waarin de rechten van de patiënt en de plichten van de arts zijn beschreven. Een arts (hulpverlener) moet zijn verplichtingen, die uit de WGBO voortvloeien, tegenover de cliënt nakomen. Minderjarigen tussen de 16 en 18 jaar nemen een bijzondere positie in binnen de WGBO: zij zijn juridisch bekwaam tot het aangaan van een behandelingsovereenkomst.

Een wilsonbekwame cliënt heeft een (wettelijk) vertegenwoordiger die de beslissingen neemt op het gebied waarop de cliënt wilsonbekwaam is. Een wettelijk vertegenwoordiger is iemand die voor een cliënt mag optreden en beslissen. De vertegenwoordiger moet de cliënt hierbij wel zoveel mogelijk betrekken. Ook de arts moet de cliënt zoveel mogelijk blijven betrekken bij het nemen van beslissingen.

2. Kinderbijslag/ziektekostenverzekering

Kinderbijslag is een financiële tegemoetkoming voor de opvoeding en verzorging van kinderen tot 18 jaar. Als uw kind 18 jaar wordt, stopt de kinderbijslag. U ontvangt kinderbijslag over elk hele kwartaal waarin uw kind 18 jaar is. Vanaf 18 jaar is uw kind zelf verantwoordelijk voor de kosten van de eigen zorgverzekering. Dan heeft uw kind misschien recht op zorgtoeslag van de Belastingdienst. Dit is een bijdrage in de kosten van de zorgverzekering. Kijk voor meer informatie op www.belastingdienst.nl/jongeren. Tot 18 jaar is uw kind gratis verzekerd tegen ziektekosten, betaalt hij dus geen premie en krijgt hij daarom geen zorgtoeslag.

Een ziektekostenverzekering voor uw kind moet u zelf aanvragen voordat hij 18 jaar is. Kijk op www.cvz.nl (het College voor Zorgverzekeringen). Bij een chronische ziekte of handicap wordt de eigen bijdrage (automatisch) verlaagd.

3. Regelgevingen en geldzaken

Meerderjarigheid brengt nieuwe financiële verplichtingen met zich mee. Inkomsten zoals kinderbijslag en TOG vervallen. Vanaf 18 jaar kan iedereen een beroep doen op bepaalde tegemoetkomingen als je aan de criteria voldoet:

- zorgtoeslag;
- huurtoeslag.

Deze toeslagen zijn aan te vragen via www.toeslagen.nl.

Vragen

Informatie over hoe bovenstaande regelingen 'werken' en waar u terecht kunt voor een aanvraag, kunt u lezen in de brochure "Ik heb wat. Wegwijzer bij kosten van handicap of ziekte", te bestellen bij Rijksoverheid, tel. 1400 en te downloaden via www.rijksoverheid.nl > Documenten en publicaties, www.berekenuwrecht.nl en www.regelhulp.nl. Voor juridische vragen kunt u contact opnemen met het Juridisch Steunpunt Chronisch zieken en gehandicapten, tel. 035 672 26 66 of via het e-mailadres info@juridischsteunpunt.nl.

Nederland verandert van verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. De hervormingen van de langdurige zorg hebben een grote impact op de hulpvraag van uw kind.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Ook stimuleert zij mensen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Lukt dat niet, dan kunt u de gemeente vragen om ondersteuning. De wet bepaalt dat gemeenten verplicht zijn om hun inwoners te compenseren wat zij niet hebben. Iedere gemeente bepaalt zelf de hoogte van deze bijdrage.

De WLZ betaalt langdurige zorg voor mensen met een ernstige beperking door handicap, chronische ziekte of ouderdom; mensen die in aanmerking komen voor de Wet langdurige zorg. Het gaat om kosten die door vrijwel niemand zelfstandig zijn op te brengen.

Daarom betaalt iedere Nederlander hiervoor een premie. U kunt WLZ-zorg thuis ontvangen of in een instelling. Ook hier hebben hulpvragers en zorgaanbieders te maken met kortingen (bezuinigingen).

4. Werk en inkomen

Iedereen moet meedoen. Vanuit deze gedachte is de laatste jaren steeds meer het accent komen te liggen op o.a. arbeidsparticipatie; ook voor mensen met een beperking. Veel aandacht gaat uit naar het aanleren van arbeidsvaardigheden, het onderzoeken van mogelijkheden en de oriëntatie op werk. Na school kunnen jongeren - afhankelijk van het niveau van functioneren - gaan werken binnen dagbesteding, in een sociale werkvoorziening (SW) of in het vrije bedrijf.

- Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong)
- Wet werken naar vermogen (WWNV)

De Wajong is een inkomensvoorziening op minimumloonniveau voor jongeren die op hun 17e al arbeidsongeschikt zijn en voor jongeren die dit tijdens hun studie worden (tot 30 jaar). De Wajong gaat uit van wat jongeren nog wél kunnen (dus niet van hun beperkingen). Werk staat voorop. Niet de ziekte of de beperking maakt dat iemand jonggehandicapt is, maar het feit dat hij daardoor veel minder kan verdienen dan een gezond persoon. Voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, blijft de Wet Wajong bestaan. Voor meer informatie over de jonggehandicaptenkorting kunt u terecht bij de Belastingdienst, tel. 0800 0543 of www.belastingdienst.nl.

Uitgangspunt bij de nieuwe instroom WWNV is: werk boven uitkering. Inkomensondersteuning kan alleen maar aanvullend zijn op de middelen waarover iemand zelf beschikt. Dat betekent in beginsel dat alle middelen van de betrokkene (en de eventuele partner) meegenomen worden bij het vaststellen van de hoogte van de inkomensondersteuning. Ook de wijzigingen in de WWB/WIJ (Wet werk en bijstand/Wet investeren in jongeren), zoals de toets op het huishoudinkomen, zijn van toepassing.

Gemeenten moeten ook mensen met een arbeidsbeperking die géén uitkering hebben, ondersteunen naar werk. Zij kunnen in aanmerking komen voor het instrument loondispensatie. Daarnaast kunnen ze aanspraak maken op andere instrumenten, zoals job coaching en werkplekaanpassing. De beoordeling van wat in het individuele geval nodig is, ligt bij de gemeenten.

Gemeenten moeten hun beleid met betrekking tot de WWNV vastleggen in een verordening. De gemeente dient daarbij te zorgen dat de verschillende groepen in vergelijkbare mate aan bod komen, waarbij speciale aandacht besteed zal worden aan mensen met een arbeidshandicap. De UWV gaat bekijken wie van de huidige 'Wajongers' over arbeidsvermogen beschikt en wie niet.

Als het totale inkomen van iemand met een Wajong-uitkering onder het sociaal minimum ligt, kan men een toeslag krijgen. Het sociaal minimum is het bedrag dat iemand minimaal nodig heeft om van te kunnen leven. Kijk voor meer informatie hierover op: www.uwv.nl/toeslagen.

Zoals u hebt kunnen lezen, moeten met het bereiken van de 18-jarige leeftijd (oftewel meerderjarigheid) een aantal zaken geregeld worden. Ons advies: begin op tijd, want het kóst tijd en het gaat niet vanzelf! Vraag eventueel uw zorgconsulent om advies.